

การวิเคราะห์และคำอธิบายของฝ่ายจัดการ

สำหรับงวด 3 เดือน และงวดปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2563

ในไตรมาส 4 ปี 2563 โทรคมนาคม ยังคงมีการเติบโตของรายได้และผู้ใช้บริการที่สูงกว่าอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้าระบบรายเดือนที่เติบโตแข็งแกร่งทั้งรายได้และจำนวนผู้ใช้บริการในอัตราสองหลักจากช่วงเดียวกันของปีก่อน ขณะที่กลุ่มลูกค้าระบบเติมเงินและการให้บริการโทรศัพท์ข้ามแดนระหว่างประเทศได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19 ซึ่งส่งผลให้การใช้จ่ายของผู้บริโภคอ่อนตัวและรายได้ที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวลดลง ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งอุตสาหกรรม ในขณะที่สถานะการแข่งขันในอุตสาหกรรมค่อนข้างทรงตัวจากไตรมาสก่อนและปีก่อน โดยผู้ให้บริการยังคงเน้นการนำเสนอแพ็คเกจค่าบริการใช้งานไม่จำกัดเป็นหลัก ขณะที่มีการนำเสนอแพ็คเกจความเร็วต่ำในบางพื้นที่เพื่อเจาะตลาด และเริ่มนำเสนอแพ็คเกจ 5G เพื่อดึงดูดกลุ่มลูกค้าระดับบน โทรคมนาคม มีรายได้จากการให้บริการ 19.93 พันล้านบาทในไตรมาส 4 ปี 2563 ผลักดันรายได้จากการให้บริการในปี 2563 ให้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.07 จากปีก่อนเป็น 80.13 พันล้านบาท มีฐานผู้ใช้บริการรวมจำนวน 30.6 ล้านราย แบ่งเป็นลูกค้าระบบเติมเงิน 20.9 ล้านราย และระบบรายเดือน 9.7 ล้านราย ขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อผู้ใช้บริการรวมต่อเดือน (Blended ARPU) เป็น 216 บาทในไตรมาส 4 ปี 2563 ปรับตัวดีขึ้นจาก 209 บาทในไตรมาส 4 ปี 2562 แต่ลดลงจาก 217 บาทในไตรมาส 3 ปี 2563

EBITDA (ไม่รวมผลกระทบจากการปรับมาใช้มาตรฐานการบัญชี TFRS16 และการขายสินทรัพย์เข้ากองทุน DIF) ของกลุ่มบริษัทฯ เติบโตประมาณร้อยละ 33.83 จากไตรมาสเดียวกันในปีก่อน เป็น 5.88 พันล้านบาท ในไตรมาส 4 ปี 2563 และร้อยละ 23.20 จากปีก่อนเป็น 21.86 พันล้านบาทในปี 2563 ตามรายได้จากการให้บริการที่เพิ่มขึ้นและการมุ่งเน้นบริหารค่าใช้จ่ายและโครงสร้างต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ค่าเสื่อมราคาที่เพิ่มขึ้นตามการขยายโครงข่ายรวมถึงโครงข่าย 5G ในย่านสำคัญใน 77 จังหวัด ค่าตัดจำหน่ายใบอนุญาตการใช้งานคลื่นความถี่ 2600MHz ที่เริ่มรับรู้ในปีนี้ และต้นทุนทางการเงินที่เพิ่มขึ้นตามภาระหนี้สินเพื่อสนับสนุนการขยายตัวของธุรกิจและใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน ส่งผลให้กลุ่มบริษัทฯ มีผลขาดทุนสุทธิซึ่งเป็นส่วนของบริษัท (ไม่รวมผลกระทบจากการปรับมาใช้มาตรฐานการบัญชี TFRS16) 1.93 พันล้านบาทในไตรมาส 4 ปี 2563 และ 7.04 พันล้านบาทในปี 2563 เพิ่มขึ้น เทียบกับขาดทุนสุทธิจำนวน 1.74 พันล้านบาทในไตรมาส 3 ปี 2562 และกำไรสุทธิจำนวน 2.34 พันล้านบาทในปี 2562 ซึ่งมีการรับรู้กำไรจากการขายสินทรัพย์เข้ากองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมดิจิทัล (DIF) ในปี 2562

หากรวมผลกระทบจากการปรับมาใช้มาตรฐานการบัญชีดังกล่าวและกำไรจากการขายสินทรัพย์เข้ากองทุนรวม DIF ในปีก่อน EBITDA ตามรายงาน เติบโตร้อยละ 92.99 จากไตรมาสเดียวกันในปีก่อน เป็น 8.48 พันล้านบาทในไตรมาส 4 ปี 2563 และเติบโตร้อยละ 52.01 จากปีก่อนเป็น 32.11 พันล้านบาทในปี 2563 โดยมีผลขาดทุนสุทธิ 2.30 พันล้านบาทในไตรมาส 4 ปี 2563 และ 8.36 พันล้านบาทในปี 2563 ทั้งนี้ กลุ่มบริษัทฯ ได้ดำเนินการอย่างเข้มงวดและวางมาตรการบริหารโครงสร้างต้นทุนและเพิ่ม productivity ในทุกภาคส่วนเพื่อเพิ่ม margin และความสามารถในการทำกำไรต่อไป

	ไตรมาส 4		31 ธันวาคม	
	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2562	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2562
จำนวนผู้ใช้บริการของกลุ่มบริษัทฯ – Subscriber (ล้านราย)	30.6	30.6	30.6	30.6
รายได้เฉลี่ยต่อเลขหมายต่อเดือน – ARPU (บาท)	216	209	215	209

➤ **รายได้รวมของกลุ่มบริษัทฯ**

รายได้รวมของกลุ่มบริษัทฯ ประกอบด้วย รายได้จากบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการอื่น รายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่าย รายได้จากการขายสินค้า รายได้ค่าเช่าและค่าบริการอุปกรณ์โครงข่าย และรายได้อื่น ทั้งนี้ โครงสร้างรายได้ของกลุ่มบริษัทฯ แบ่งตามประเภทผลิตภัณฑ์และการให้บริการมีดังต่อไปนี้

ผลิตภัณฑ์/บริการ	ไตรมาส 4 ปี 2563		ไตรมาส 4 ปี 2562		ปี 2563		ปี 2562	
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ
รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการอื่น	19,925.73	69.62	19,849.89	63.58	80,130.28	71.16	77,740.01	63.65
- บริการเสียง (Voice) และบริการที่ไม่ใช่เสียง (Non-Voice)	18,791.97	65.66	18,718.87	59.96	75,789.69	67.31	72,988.94	59.76
- บริการโทรศัพท์ข้ามแดนระหว่างประเทศ และอื่นๆ	1,133.82	3.96	1,131.02	3.62	4,340.80	3.85	4,751.07	3.89
รายได้ค่าเชื่อมต่อโครงข่าย (ค่า IC)	394.31	1.38	515.60	1.65	1,577.94	1.40	2,903.57	2.38
รายได้จากการขายสินค้า	5,461.74	19.08	6,993.65	22.40	17,979.52	15.97	21,105.87	17.28
รายได้ค่าเช่าและค่าบริการอุปกรณ์โครงข่าย	3,025.98	10.57	2,953.74	9.46	12,056.93	10.71	11,787.16	9.65
รายได้อื่น	(187.28)	(0.65)	907.71	2.91	859.59	0.76	8,593.46	7.04
รวมรายได้และรายได้อื่น	28,620.48	100.00	31,220.59	100.00	112,604.26	100.00	122,130.07	100.00

- **รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่** เป็น 19.93 พันล้านบาท ในไตรมาส 4 ปี 2563 เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.38 จากไตรมาสเดียวกันในปีก่อน หนุนโดยกลุ่มลูกค้าระบบรายเดือนที่เติบโตแข็งแกร่งในอัตราแบบเลขสองหลัก แต่ทรงตัวจากไตรมาสก่อนจากผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจที่อ่อนตัวและสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ยืดเยื้อ ส่งผลให้กลุ่มลูกค้าระบบเติมเงินซึ่งมีความอ่อนไหวต่อราคามีความระมัดระวังในการใช้จ่ายมากขึ้นและจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าลดลงต่อเนื่อง ทั้งนี้ ฐานผู้ใช้บริการรวมมีจำนวน 30.6 ล้านราย แบ่งเป็นกลุ่มลูกค้าระบบเติมเงิน 20.9 ล้านรายและกลุ่มลูกค้าระบบรายเดือน 9.7 ล้านราย โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อผู้ใช้บริการรวมต่อเดือน (Blended ARPU) เป็น 216 บาทในไตรมาส 4 ปี 2563 การเติบโตแข็งแกร่งและต่อเนื่องของกลุ่มลูกค้าระบบรายเดือนส่งผลให้รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ของทรูมูฟ เอช เติบโตเหนืออุตสาหกรรม เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.07 จากปีก่อน เป็น 80.13 พันล้านบาทในปี 2563
- **รายได้รวมจากบริการเสียงและไม่ใช่เสียง(นอนวอยซ์)** เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.39 จากไตรมาสเดียวกันในปีก่อน แต่อ่อนตัวลงร้อยละ 0.35 จากไตรมาสก่อน เป็น 18.79 พันล้านบาท ในไตรมาส 4 ปี 2563 โดยรายได้จากกลุ่มลูกค้าระบบรายเดือนและฐานผู้ใช้บริการรายเดือนเติบโตในอัตราแบบเลขสองหลักจากปีก่อน ในขณะที่การฟื้น

ตัวอย่างซ้ำของเศรษฐกิจและผลกระทบจาก COVID-19 ที่ยืดเยื้อส่งผลให้ผู้บริโภคชะงักการใช้จ่ายมากขึ้นและมีจำนวนนักท่องเที่ยวขาลดลง อย่างไรก็ตามรายได้รวมจากบริการเสียงและไม่ใช่เสียง (นอนวอยซ์) ในปี 2563 เติบโตร้อยละ 3.84 จากปีก่อน เป็น 75.79 พันล้านบาท

- **รายได้จากการขายสินค้า** เป็น 5.46 พันล้านบาทในไตรมาส 4 ปี 2563 เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.21 จากไตรมาสก่อนจากการเปิดตัว iPhone รุ่นใหม่ แต่ลดลงร้อยละ 21.90 จากไตรมาสเดียวกันในปีก่อนจากการเปิดตัวที่ล่าช้าเมื่อเทียบกับปี 2562 ขณะที่รายได้จากการขายสินค้าในปี 2563 ลดลงร้อยละ 14.8 จากปีก่อนหน้า ซึ่งมีการขายสินทรัพย์เข้ากองทุน DIF ในไตรมาส 3 ปี 2562 หากไม่รวมการขายสินทรัพย์ดังกล่าว รายได้จากการขายสินค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.20 จากปีก่อนเป็น 17.98 พันล้านบาทในปี 2563

➤ **ต้นทุน และ ค่าใช้จ่าย**

ต้นทุนการให้บริการและต้นทุนขาย	ไตรมาส 4 ปี 2563		ไตรมาส 4 ปี 2562		ปี 2563		ปี 2562	
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ
ต้นทุนการให้บริการรวม	18,064.33	75.55	18,751.94	70.89	72,884.25	78.75	73,468.75	78.57
- ค่าใช้จ่ายในการกำกับดูแล (Regulatory Costs)	647.35	2.71	399.67	1.51	2,164.46	2.34	1,849.32	1.98
- ค่าใช้จ่ายเชื่อมต่อโครงข่าย (ค่า IC)	539.65	2.26	736.34	2.78	2,160.89	2.33	3,446.81	3.69
- ต้นทุนการให้บริการ ไม่รวมค่า IC	10,191.19	42.62	13,448.71	50.84	43,174.43	46.65	52,492.46	56.13
- ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	6,686.15	27.96	4,167.22	15.75	25,384.48	27.43	15,680.16	16.77
ต้นทุนขาย	5,847.38	24.45	7,701.36	29.11	19,673.00	21.25	20,042.40	21.43
รวมต้นทุนการให้บริการและต้นทุนขาย	23,911.71	100.00	26,453.30	100.00	92,557.25	100.00	93,511.15	100.00

- **ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน** ลดลงร้อยละ 9.37 จากไตรมาสเดียวกันในปีก่อนเป็น 28.11 พันล้านบาท ในไตรมาส 4 ปี 2563 จากการมุ่งบริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ในปี 2563 ลดลงร้อยละ 1.13 เป็น 109.85 พันล้านบาท
- **ค่าใช้จ่ายเชื่อมต่อโครงข่ายสุทธิ** ลดลงจากไตรมาสก่อนจากพัฒนาการที่ดีขึ้นของการปรับลดแพ็คเกจบริการโทรออกนอกโครงข่ายแบบไม่จำกัด
- **ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานหลัก** (ประกอบด้วยต้นทุนในการให้บริการไม่รวมค่า IC และค่าใช้จ่ายในการขายและการบริหาร) เป็น 13.29 พันล้านบาท ในไตรมาส 4 ปี 2563 ลดลงร้อยละ 22.18 จากไตรมาสเดียวกันของปีก่อน และร้อยละ 4.03 จากไตรมาสก่อน ซึ่งเป็นผลจากมาตรการบริหารค่าใช้จ่ายและเพิ่ม productivity อย่างต่อเนื่องทั่วทั้งองค์กร

- **ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย** เป็น 7.79 พันล้านบาทในไตรมาส 4 ปี 2563 และ 30.22 พันล้านบาทในปี 2563 เพิ่มขึ้นตามการขยายโครงข่ายรวมถึงโครงข่าย 5G ในย่านสำคัญใน 77 จังหวัดทั่วประเทศ การรับรู้ค่าตัดจำหน่ายใบอนุญาตใช้งานคลื่นความถี่ 2600MHz ซึ่งได้รับในปี รวมถึงผลกระทบจากการปรับมาใช้มาตรฐานการบัญชี TFRS16
- **ต้นทุนทางการเงิน** เป็น 3.17 พันล้านบาท ในไตรมาส 4 ปี 2563 และ 12.42 พันล้านบาทในปี 2563 เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จากการปรับมาใช้มาตรฐานการบัญชี TFRS16 และการออกหุ้นกู้ที่มีอายุเฉลี่ยยาวขึ้น

➤ **กำไรและขาดทุน**

งบการเงินรวม	ไตรมาส 4	ไตรมาส 4	ปี	ปี
หน่วย: ล้านบาท	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2562	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2562
รวมรายได้	28,807.76	30,312.89	111,744.67	113,536.61
รวมต้นทุน	(23,911.71)	(26,453.30)	(92,557.25)	(93,511.15)
กำไร (ขาดทุน) ขั้นต้น	4,896.05	3,859.59	19,187.42	20,025.46
รวมค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร	(4,200.00)	(4,565.71)	(17,297.74)	(17,602.38)
กำไรจากการดำเนินงานก่อนดอกเบี้ยจ่าย ภาษี ค่าเสื่อมราคา และรายจ่ายตัดบัญชี (EBITDA)	8,483.11	4,395.69	32,108.58	21,123.33
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	(7,787.06)	(5,101.81)	(30,218.89)	(18,700.25)
กำไรจากการดำเนินงาน (EBIT)	696.05	(706.12)	1,889.68	2,423.08
ต้นทุนทางการเงิน	(3,165.66)	(1,753.44)	(12,418.10)	(6,875.09)
รายได้(ค่าใช้จ่าย) อื่น	(194.77)	1,075.82	597.88	7,981.88
ส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุน	0.00	(722.46)	7.89	477.61
ขาดทุนก่อนภาษีเงินได้	(2,664.38)	(2,106.20)	(9,922.65)	4,007.47
รายได้(ค่าใช้จ่าย)ภาษีเงินได้	360.50	293.90	1,555.94	(1,745.04)
กำไร (ขาดทุน) ส่วนที่เป็นของบริษัท	(2,301.19)	(1,737.15)	(8,357.93)	2,335.23
ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม	(2.26)	(75.14)	(8.77)	(72.80)
กำไร (ขาดทุน) สำหรับงวด	(2,303.45)	(1,812.29)	(8,366.70)	2,262.43

- กลุ่มบริษัทฯ มี**กำไรขั้นต้น**เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.85 จากไตรมาสเดียวกันในปีก่อนเป็น 4.90 พันล้านบาท ในไตรมาส 4 ปี 2563 จากการมุ่งเน้นบริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ลดลงร้อยละ 4.18 จากปีก่อนเป็น 19.19 พันล้านบาท ในปี 2563 เนื่องจากปีก่อนมีการรับรู้รายได้จากการขายสินทรัพย์เข้ากองทุน DIF ขณะที่ EBITDA ตามรายงาน เดิบทดขึ้นร้อยละ 3.35 จากไตรมาสก่อนเป็น 8.48 พันล้านบาทในไตรมาส 4 ปี 2563 และร้อยละ 52.01 จากปีก่อนเป็น 32.11 พันล้านบาทในปี 2563 ตามรายได้ที่เพิ่มขึ้นและมาตรการบริหารค่าใช้จ่าย รวมถึงผลกระทบจากการปรับมาใช้มาตรฐานการบัญชี TFRS16
- อย่างไรก็ตาม **ค่าเสื่อมราคา**ที่เพิ่มขึ้นตามการขยายโครงข่ายรวมถึงโครงข่าย 5G ค่าตัดจำหน่ายใบอนุญาตใช้งานคลื่นความถี่ที่ได้มาเพิ่มเติมในปี และ**ต้นทุนทางการเงิน**ที่เพิ่มขึ้นเพื่อสนับสนุนการขยายตัวของธุรกิจและใช้

เป็นเงินทุนหมุนเวียน ส่งผลให้กลุ่มบริษัทมีผลขาดทุนสุทธิ (ไม่รวมผลกระทบจากการปรับมาใช้มาตรฐานการบัญชี TFRS16) 1.93 พันล้านบาทในไตรมาส 4 ปี 2563 และ 7.04 พันล้านบาทในปี 2563 เพิ่มขึ้น เทียบกับขาดทุนสุทธิจำนวน 1.74 พันล้านบาทในไตรมาส 4 ปี 2562 และกำไรสุทธิจำนวน 2.34 พันล้านบาทในปี 2562 ซึ่งมีการรับรู้กำไรจากการขายสินทรัพย์เข้ากองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมดิจิทัล (DIF) ในปี 2562

การวิเคราะห์ฐานะทางการเงิน

งบการเงินรวม	31 ธันวาคม	31 ธันวาคม
หน่วย: ล้านบาท	พ.ศ.2563	พ.ศ.2562
สินทรัพย์		
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	9,584.40	46,715.57
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	48,761.24	50,908.81
สินค้าคงเหลือ - สุทธิ	4,375.30	7,024.95
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น (รวมเงินลงทุนทั่วไป)	19,532.60	11,580.88
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	82,253.54	116,230.21
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ	158,999.60	156,808.28
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	123,349.25	105,854.09
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี	5,500.86	2,458.19
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น (รวมเงินลงทุนอื่น และเงินฝากที่มีภาระผูกพัน)	80,251.97	3,215.20
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	368,101.68	268,335.76
รวมสินทรัพย์	450,355.21	384,565.96
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
เงินกู้ยืมระยะสั้นจากสถาบันการเงิน	0.00	11,574.16
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	82,389.78	75,094.40
เงินกู้ยืมระยะยาวส่วนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	31,718.81	9,040.64
เงินกู้ยืมระยะสั้นจากบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน	27,000.00	18,000.00
ส่วนของหนี้สินภายใต้ใบอนุญาตให้ดำเนินการ		
ที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	8,831.67	23,240.99
ภาษีเงินได้ค้างจ่าย	16.41	2.47
หนี้สินหมุนเวียนอื่นๆ	12,553.29	3,824.04
รวมหนี้สินหมุนเวียน	162,509.96	140,776.71
เงินกู้ยืมระยะยาว	83,853.83	102,143.30
หนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี	585.04	572.93
ภาระผูกพันผลประโยชน์พนักงาน	853.62	821.27
หนี้สินภายใต้ใบอนุญาตให้ดำเนินการ	55,521.54	38,598.01
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น (รวมประมาณการหนี้สินสำหรับการรื้อถอน)	67,138.06	8,308.30
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	207,952.09	150,443.81
รวมหนี้สิน	370,462.05	291,220.52
ส่วนของผู้ถือหุ้น		
ทุนที่ออกและชำระเต็มมูลค่าแล้ว	141,959.31	141,959.31
ขาดทุนสะสม	(53,993.83)	(40,650.96)
องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น	(8,348.90)	(8,248.89)

งบการเงินรวม	31 ธันวาคม	31 ธันวาคม
หน่วย: ล้านบาท	พ.ศ.2563	พ.ศ.2562
ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม	276.59	285.99
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	79,893.17	93,345.44
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	450,355.21	384,565.96

สินทรัพย์

- **สินทรัพย์รวม** ณ สิ้นปี 2563 เพิ่มขึ้น เป็น 450.36 พันล้านบาท เมื่อเทียบกับ 384.57 พันล้านบาท ณ สิ้นปี 2562 ส่วนใหญ่จากสินทรัพย์สิทธิการใช้จากการปรับใช้มาตรฐานการบัญชี TFRS16
- **ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น (สุทธิ)** ลดลงเป็น 48.76 พันล้านบาท ณ สิ้นปี 2563 เมื่อเทียบกับ 50.91 พันล้านบาท ณ สิ้นปี 2562 ลดลงจากการลดลงของรายการภาษีมูลค่าเพิ่มรอขอคืน
- **ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (สุทธิ)** เพิ่มขึ้นเป็น 159 พันล้านบาท ณ สิ้นปี 2563 เมื่อเทียบกับ 156.81 พันล้านบาท ณ สิ้นปี 2562 จากการขยายโครงข่ายและการให้บริการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงโครงข่าย 5G ที่ครอบคลุมในย่านสำคัญของ 77 จังหวัดทั่วประเทศ
- **สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (สุทธิ)** กลุ่มบริษัทฯ มีสินทรัพย์ไม่มีตัวตน (สุทธิ) เพิ่มขึ้นเป็น 123.35 พันล้านบาท ณ สิ้นปี 2563 เมื่อเทียบกับ 105.85 ณ สิ้นปี 2562 จากใบอนุญาตใช้งานคลื่นความถี่ 2600MHz และ 700MHz ซึ่งได้รับในปี 2563

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

- **หนี้สินรวม** ณ สิ้นปี 2563 กลุ่มบริษัทฯ มีหนี้สินรวม จำนวน 370.46 พันล้านบาท เมื่อเทียบกับ 291.22 พันล้านบาท ณ สิ้นปี 2562 ส่วนใหญ่จากหนี้สินตามสัญญาเช่า (รวมประเภทหมุนเวียนและไม่หมุนเวียน) จากการปรับมาใช้มาตรฐานการบัญชี TFRS16 ในปีนี้
- **เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น** เพิ่มขึ้นเป็น 82.39 พันล้านบาท ณ สิ้นปี 2563 เมื่อเทียบกับ 75.09 พันล้านบาท ณ สิ้นปี 2562 ตามการขยายตัวของธุรกิจ
- **หนี้สินที่มีภาระดอกเบี้ยจ่าย** (ประกอบด้วยเงินกู้ยืมระยะสั้นและเงินกู้ยืมระยะยาว ไม่รวมหนี้สินตามสัญญาเช่าการเงิน) ลดลงร้อยละ 5.85 จาก ณ สิ้นปี 2562 เป็น 115.57 พันล้านบาท จากการทยอยจ่ายคืนหุ้นกู้

- ส่วนของผู้ถือหุ้นของกลุ่มบริษัทฯ ลดลงร้อยละ 14.41 จากปีก่อนเป็น 79.89 พันล้านบาท ณ สิ้นปี 2563 เนื่องจากผลกระทบของการปรับมาใช้มาตรฐานการบัญชี TFRS16 ซึ่งถูกหักออกจากกำไรสะสมต้นงวด

สภาพคล่องและแหล่งเงินทุน

งบการเงินรวม หน่วย : ล้านบาท	31 ธันวาคม	
	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2563
งบกระแสเงินสดรวม		
กระแสเงินสดได้มาจาก (ใช้ไปใน) กิจกรรมดำเนินงาน	29,001.13	11,502.39
กระแสเงินสดได้มาจาก (ใช้ไปใน) กิจกรรมลงทุน	(57,275.06)	(21,704.82)
กระแสเงินสดได้มาจากกิจกรรมจัดหาเงิน	(8,876.82)	48,109.89
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้น (ลดลง) สุทธิ	(37,150.75)	37,907.46
ยอดยกมาต้นงวด	46,715.57	8,825.95
ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน	19.58	(17.83)
ยอดเงินคงเหลือสิ้นงวด	9,584.40	46,715.57

- **กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน** ณ สิ้นปี 2563 กลุ่มบริษัทฯ มีกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเป็น 29 พันล้านบาทซึ่งปรับตัวดีขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปีก่อน เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ EBITDA ที่เติบโต รวมถึงและการได้รับคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT refund)
  - **กระแสเงินสดใช้ไปสุทธิจากกิจกรรมลงทุน** เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน เป็น 57.28 พันล้านบาท ณ สิ้นปี 2563 ส่วนใหญ่จากเงินสดจ่ายซื้อสินทรัพย์ไม่มีตัวตน เนื่องจากมีการชำระค่าใบอนุญาตคลื่นความถี่ 900 MHz 2600 MHz และ 700MHz ในระหว่างปี
  - **กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน** ณ สิ้นปี 2563 กลุ่มบริษัทฯ มีกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินสุทธิเป็นลบ 8.88 พันล้านบาท จากการจ่ายคืนหุ้นกู้และผลกระทบจากการปรับมาใช้มาตรฐานการบัญชี TFRS16 ทำให้มีการบันทึกเงินสดจ่ายชำระหนี้สินตามสัญญาเช่าภายใต้กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน
- **การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ**
- **อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร** กลุ่มบริษัทฯ มีอัตรากำไรขั้นต้นในไตรมาส 4 ปี 2563 ปรับตัวดีขึ้นจากงวดเดียวกันในปีก่อนหน้าเป็นร้อยละ 17.00 จากการมุ่งเน้นบริหารค่าใช้จ่ายและเพิ่มคุณภาพการขาย ขณะที่อัตรากำไรขั้นต้นใน ปี 2563 ลดลงจากปีก่อนซึ่งมีการบันทึกรายได้จากการขายสินทรัพย์เข้ากองทุน DIF หากไม่รวมรายการนี้ ทำให้อัตรากำไรขั้นต้นปรับตัวขึ้นเป็นร้อยละ 17.17 ในปี 2563 อัตรากำไรสุทธิในไตรมาส 4 ปี 2563 และในปี 2563

ลดลงจากปีก่อนหน้าเป็น ติดลบร้อยละ 7.99 และร้อยละ 7.48 ตามลำดับ เนื่องจากค่าเสื่อมราคาเพิ่มขึ้นตามการขยายโครงข่าย การรับรู้ค่าตัดจำหน่ายใบอนุญาตใช้งานคลื่นความถี่ที่ได้รับเพิ่มในปี รวมถึงผลกระทบจากการปรับมาใช้มาตรฐานการบัญชี TFRS16

- **อัตราส่วนสภาพคล่อง** กลุ่มบริษัท มีอัตราส่วนสภาพคล่องเป็น 0.51 เท่า ณ สิ้นไตรมาส 4 ปี 2563 ลดลงเมื่อเทียบกับ 0.83 เท่า ในช่วงเดียวกันของปีก่อนจากเงินสดที่ลดลง
- **อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น** เพิ่มขึ้นเป็น 4.64 เท่า ณ สิ้นไตรมาส 4 ปี 2563 เมื่อเทียบกับ 3.12 เท่าในปีก่อน จากการเพิ่มขึ้นของหนี้สินสัญญาเช่าซึ่งเป็นผลจากการปรับมาใช้มาตรฐานบัญชี TFRS16

ทั้งนี้ กลุ่มบริษัท สามารถชำระหนี้สินและปฏิบัติตามข้อผูกพันตามสัญญาทางการเงิน โดยหนี้สินที่มีภาระดอกเบี้ยจ่ายของกลุ่มบริษัท เป็นการระดมทุนผ่านการออกและเสนอขายหุ้นกู้ กลุ่มบริษัท มีการค้ำประกันถึงวินัยทางการเงินอย่างเคร่งครัดและมีทางเลือกในการจัดหาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากตลาดตราสารหนี้ เช่น กระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่เพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของธุรกิจ เงินปันผลรับ และการขายสินทรัพย์เข้ากองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมดิจิทัล (DIF) เป็นต้น

- **อัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้** อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย (Interest Coverage Ratio) ของกลุ่มบริษัท เป็น 3.15 เท่า ณ สิ้นไตรมาส 4 ปี 2563 และ 3.05 เท่า ณ สิ้นปี 2563 ซึ่งลดลงจาก 3.44 เท่าและ 4.26 เท่าในช่วงเดียวกันของปีก่อน ตามลำดับ เป็นผลจากดอกเบี้ยจ่ายที่เพิ่มขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของเงินกู้ยืมระยะยาว (รวมส่วนที่ถึงกำหนดชำระภายใน 1 ปี) และผลกระทบจากมาตรฐานบัญชี TFRS16 ทั้งนี้ กลุ่มบริษัท สามารถชำระหนี้สินและปฏิบัติตามข้อผูกพันตามสัญญาทางการเงินตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น
- **อัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้ (cash basis)** ของกลุ่มบริษัท เพิ่มขึ้นเป็น 5.95 เท่า ณ สิ้นไตรมาส 4 ปี 2563 เมื่อเทียบกับ 4.06 เท่า ในปีก่อนจากการได้รับคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT refund) และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น
- **อัตราส่วนหนี้สินที่มีภาระดอกเบี้ยที่ครบกำหนดภายใน 1 ปี ต่อหนี้สินที่มีภาระดอกเบี้ยทั้งหมด** เป็น 0.41 เท่า ณ สิ้นไตรมาส 4 ปี 2563 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับ 0.27 เท่า ในปีก่อน ตามงวดการครบกำหนดชำระของหุ้นกู้
- **อัตราส่วนเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินต่อหนี้สินรวม** ณ สิ้นไตรมาส 4 ปี 2563 เท่ากับ 0.0 เท่าเนื่องจากกลุ่มบริษัท ไม่มีเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน

➤ **ปัจจัยที่อาจมีผลต่อฐานะการเงินหรือการดำเนินงานของบริษัทฯ ในอนาคต**

ในไตรมาส 4 ปี 2563 อุตสาหกรรมโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยได้รับผลกระทบต่อเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 และสภาพเศรษฐกิจในประเทศที่ส่งผลให้การใช้จ่ายของผู้บริโภคและจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลง รวมทั้งรายได้ที่หายไปจากนักท่องเที่ยวภาคต้นรายได้ในกลุ่มลูกค้าระบบเติมเงินและรายได้จากบริการโรมมิ่งระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งอุตสาหกรรม ในขณะที่สภาวะการแข่งขันในอุตสาหกรรมค่อนข้างทรงตัวจากไตรมาสก่อนและปีก่อน โดยผู้ให้บริการยังคงเน้นการนำเสนอแพ็คเกจค่าบริการแบบใช้งานไม่จำกัดเป็นหลัก ขณะที่มีการนำเสนอแพ็คเกจความเร็วต่ำในบางพื้นที่เพื่อเจาะตลาด และเริ่มนำเสนอแพ็คเกจ 5G มากขึ้นเพื่อดึงดูดกลุ่มลูกค้าระดับบน ทั้งนี้ โทร มูฟ เอช ขยายฐานลูกค้ากลุ่มระบบรายเดือนได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ทั้งรายได้จากกลุ่มลูกค้าระบบรายเดือนและฐานผู้ใช้บริการเติบโตในอัตราแบบเลขสองหลัก ในขณะที่การฟื้นตัวอย่างช้าของเศรษฐกิจและผลกระทบจาก COVID-19 ที่ยืดเยื้อส่งผลให้ผู้บริโภคระมัดระวังในการใช้จ่ายมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มลูกค้าระบบเติมเงินซึ่งมีความอ่อนไหวต่อราคาและได้รับผลกระทบจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลง ในขณะเดียวกัน โทร มูฟ เอช เปิดตัวบริการ 5G อย่างเป็นทางการและให้บริการ 5G แล้วในย่านสำคัญของ 77 จังหวัดทั่วประเทศ มีความครอบคลุมประชากรถึงร้อยละ 98 ในพื้นที่กรุงเทพและปริมณฑล พร้อมรองรับการเติบโตของกลุ่มลูกค้าระดับบนและเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้จากการใช้งานดาต้า ทั้งนี้ โทร มูฟ เอช มีจำนวนผู้ใช้บริการรายใหม่สุทธิ 541 พันรายในไตรมาส 4 ขยายฐานผู้ใช้บริการรวมเป็น 30.6 ล้านราย แบ่งเป็นลูกค้าระบบเติมเงิน 20.9 ล้านรายและระบบรายเดือน 9.7 ล้านราย ขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อผู้ใช้บริการรวมต่อเดือน (Blended ARPU) เป็น 216 บาท ในไตรมาส 4 ปี 2563 ทั้งนี้ โทร มูฟ เอช จะเดินหน้าให้ความสำคัญกับคุณภาพโครงข่ายและการบริการที่ครอบคลุม พร้อมเพิ่มมูลค่าผ่านคอนเทนต์ที่ตรงตามความต้องการและไลฟ์สไตล์ของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนแนวโน้มการใช้งานและดีไวซ์ 5G ที่จะทยอยออกสู่ตลาดมากขึ้น จะเป็นปัจจัยสร้างการเติบโตให้โทร มูฟ เอช ผ่านเครือข่าย 5G ประสิทธิภาพสูง ท่ามกลางอุตสาหกรรมโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีจำนวนผู้ใช้งานสูงอยู่แล้วในปัจจุบัน

การแข่งขันในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศไทย รวมถึงความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคและเทคโนโลยีที่มีการใช้งานธุรกรรมและบริการดิจิทัลมากขึ้น เป็นปัจจัยที่อาจมีผลต่อการดำเนินงานหรือฐานะทางการเงินในอนาคตของกลุ่มบริษัทฯ ทั้งนี้ ความมุ่งมั่นของกลุ่มบริษัทฯ ในการนำเสนอสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้าในยุคดิจิทัลได้ดียิ่งขึ้น การผสานบริการและสิทธิประโยชน์หลากหลายภายใต้กลุ่มทรู การมีพันธมิตรที่แข็งแกร่งด้านช่องทางขายทั่วประเทศ รวมถึงโอกาสในการเติบโตจากการรุกการขายไปยังพื้นที่ซึ่งกลุ่มบริษัทฯ ยังมีส่วนแบ่งตลาดไม่สูงนัก น่าจะส่งผลให้กลุ่มบริษัทฯ เติบโตได้อย่างต่อเนื่อง